

Kirkeblad

for Løgumkloster Sogn

21

december 2016 - januar - februar - marts 2017

*Jysk Høstmand.
Foto © Paul Jacobsen.*

J.N. Sondrup

- hans værk i Løgumkloster kirke og andre steder

Løgumkloster Kirkes korsfæstelsesgruppe, der findes på bjælken højt oppe i buen mellem koret og korsskæringen, blev skabt omkring 1925. Det store krucifiks (fra 1325/1350), der i middelalderen var anbragt midt i skibet uden sidefigurer, blev placeret på en ny bjælke og blev flankeret af to nye mandshøje sidefigurer, Jomfru Maria og den elskede discipel Johannes, skåret i træ af den i dag næsten glemte billedhugger Just Nielsen Sondrup.

Just Nielsen Sondrup blev født 1873 i Barmer i Sebber sogn ved Nibe, hvor hans far var købmand. Efter uddannelse på Teknisk Skole i Ålborg studerede han 1900-1905 på Kunstakademiets billedhuggerskole i København hos bl.a. Vilhelm Bissen. Han foretog senere studierejser til Italien (1910), Sverige (1913) og Norge (1922).

Foruden en lang række værker i mindre skala, ofte med småkårsfolk som motiv, skabte han mellem 1909 og 1929 store dekorationsarbejder på Christiansborg. I Folketingssalen ses højt over talerstolen allegoriske figurer i overstørrelse, som repræsenterer Visdom, Årvågenhed, Retfærdighed og Sandhed (1923-25). Over indgangsdøren ses tilsvarende store figurer, som repræsenterer Fiskeri, Handel, Landbrug og Håndværk, og i loftet er afbildninger af guderne Neptun, Merkur og Ceres indrammet af symboler på de gamle danske beiddelser (1925-28).

Han udførte også udsmykningsopgaver i Riddersalen og i De kgl. Repræsentationslokaler.

Kendte bronzestatuer er St. St. Blicher (1928) i Botanisk Have, Århus, Forår (1934) på Ulrikkenborg Plads i

Lyngby samt Stensamlersken og Jysk Høstmand (1933) i Kildeparken i Ålborg. Som kirkekunstner markerede han sig med træskårne altertavler i Simon Peters kirke i Kastrup og i Ishøj kirke.

Just Nielsen Sondrup døde i 1947 og er begravet på Lyngby Assistens Kirkegård.

Niels T. Sterum

“

**Just Nielsen
Sondrup blev
født 1873 i
Barmer i Sebber
sogn ved Nibe**

”

Så syng da - i vinterdage

*Af alle glæder her på jord
er ikke en så fin og stor
som den, jeg gi'r dig med min sang
og med alverdens dejlig klang.
Der findes ikke slet humør,
hvor godtfolk synger, bare hør:
Sorg, vrede, ufred, had og nag
forsvinder brat som nat for dag.
Misundelse og alt, som tynger,
fordamper sporløst, mens du synger.*

Sådan lader Martin Luther (1483-1546) Fru Musica prise sangens betydning. Luther skrev mange salmer til brug i de nye evangeliske menigheder. Ofte til kendte folkelige melodier. Flere af de salmer vi synger i dag, går tilbage til Luther, f.eks. »Nu fryde sig hver kristen mand« og julesalmen »Det kimer nu til julefest«. Musikken havde en stor plads i Luthers liv. Han spillede luth og havde en god sangstemme. Hos ham var der ingen tvivl om, at musikken er Guds gave til mennesker. Djævelen er ikke rigtig vel til mode, når man synger og spiller Guds ord i den rette tro, skrev han

engang. Derfor skulle salmesangen ind i kirken og gudstjenesten. Det skulle ikke længere kun være et privilegium for præsten og munkene at synge, på latin. Men salmesangen skulle være hvermands lyst og eje. Og vel at mærke, på et sprog som folk forstod, altså på modersmålet.

Salmesang i de protestantiske kirker

Vi har som bekendt et væld af gode salmer i vores salmebog. Og der kommer hele tiden nye til, i diverse salmetillæg. Senest *100 salmer – et salmebogstillæg*, Eksistensen 2016.

Men vi er ikke ene om at prioritere salmesangen i gudstjenesten! Ikke bare i de nordiske, men i også vores sydlige nabokirker, f.eks. den Evangeliske Kirke i Tyskland og den Forenede Protestantiske Kirke i Frankrig kan man med god ret kalde gudstjenesten for en salmesangsgudstjeneste.

I den protestantisk-reformerte kirke i Frankrig, hvor jeg vikarierede en periode i 2009, slog det mig, hvor meget gudstjenesten var præget af salmesang. Som minimum blev der sunget 6-8 salmer ved hver gudstjeneste, bl.a. gendigtninger af Davidssalmer, oversættelser af flere af Luthers salmer, men også salmer af adskillige franske protestantiske salmedigtere, f.eks. Clément Marot fra reformationstiden og Roger Chapal fra 20. århundrede. Og så synger man stående i de franske menigheder (som i England), det løfter sangen!

At vores gudstjenestes er blevet en sanggudstjeneste kan vi således takke Luther for. Det kan vi passende huske på, når vi om føje tid skal syng alle vore dejlige julesalmer. Jo, der er flere gode grunde til at fejre reformationsjubilæet i 2017.

*Glædelig adventstid og jul!
Sten Haarløv*

*Stensamlersken (Ålborg).
Foto © Paul Jacobsen.*

Læsekreds

- i reformationsåret 2017

Egentlig er det en misforståelse at bruge for megen tid på at læse Luther selv. Han ville foretrække, at man i stedet for læste Bibelen. Som den humanist han også var, så han det nemlig som sit vigtigste mål at grave Skriften fri – så enhver kunne skaffe sig adgang til Evangeliet. Derfor blev hans store bedrift at oversætte Ny Testamente til tysk under sit fangenskab på slottet Wartburg i 1522. For i Skriften selv blev evangeliet om Guds søn som frelser og lærer klarest forkyndt. Det var et provokerende synspunkt i samtiden, fordi menneskers tro og praksis indtil da i høj grad var afhængig af Pavekirkens embedsapparat. Men Luther ønskede heller ingen eftersnakkere. Han brød sig f.eks. ikke om, når menigheder eller mennesker besmykkede sig med hans navn: Det er jo ikke mig, som er blevet korsfæstet for mennesker, kunne han ud-

tale. Og så tidligt som i 1522 skrev han: *Kald jer ikke lutherske, men kristne. Hvad er Luther? Læren (dvs. evangeliet) er dog ikke min... Hvordan er det kommet så vidt med mig elendige, stinkende ormesæk, at man har opkaldt Kristi børn efter mit ulyksalige navn? Hold op, kære venner, lad os slette partinavnene, jeg er og vil ikke være nogens mester, sammen med menigheden har jeg den eneste fælles lære fra Kristus, som alene er vor mester.*

Vi vil i vinterhalvåret tage Luther på ordet – og gå til Skriften selv! Vi vil læse et af de vigtigste Paulusbreve, nemlig Galaterbrevet. Det var et af Luthers yndlings skrifter, fordi han her fandt sit reformatoriske nybrud bekræftet, og han kaldte da også brevet i en af sine bord-samtaler for »Min Käthe«, »mit eget brev, det som jeg har trolovet mig med«! I bre-

vet fandt han evangeliet i dets reneste form og klarhed.

Galaterbrevet (seks mindre kapitler) vil blive læst i den autoriserede danske oversættelse, men med skelen til den nyeste oversættelse, *Den Ny Aftale*. Desuden vil der undervejs blive uddelt kopier af let tilgængelige kommentarer. Også anden litteratur vil blive inddraget, bl.a. Johannes Væрге, *Guddommelig uorden. En bog om regnskabet med Gud*, Eksistens 2016. Luthers egen kommentar er oversat til dansk, *Store Galaterbrevs kommentar*, Credo 1984.

Læsekredsen vil afholdes over 5 aftener i vintermånederne i Konfirmandstuen, første gang er tirsdag den 17. januar kl. 19.30 -21.15

Vel mødt!
Sten Haarløv

Tak for indsatsen

Med det nye kirkeår træder et nyt menighedsråd i arbejdstøjet. Vi siger farvel til to i rådet og vores kirkevæрге.

Reimer Post og Carsten Tygesen har siddet i rådet i henholdsvis 2 år og 1½ år. Begge har arbejdet med stor interesse på de poster, de har siddet. Reimer har lagt mange kræfter i diakonien, og er nu også en del af den nye sorggruppe som er under oprettelse. Det glæder os, at Reimer gerne vil fortsætte i dette arbejde. Reimer er 1. suppleant på listen fra fredsvalget. Carsten har siddet i det stående udvalg, og med stor interesse fulgt med i den store udvikling, der er på kirkegården, senest arbejdet med registrering af gravsteder. Carsten er 2. suppleant på listen. Stor tak for indsatsen, der er lagt i menighedsrådsarbejdet.

Vores kirkevæрге igennem nu 36 år, Poul A. Martinussen takker nu af efter tro tjeneste. Martinussen blev valgt til kirkevæрге, da han i 1980 kom i menighedsrådet, året efter overtog han kasserer jobbet, har med stor akkuratess og pligtopfyldelse bestridt de to job, en overgang var han også personalets kontaktperson, mange timer er lagt i kirkens arbejde. Da Martinussen for to år siden valgte at træde ud af menighedsrådet, havde vi et ønske om, at han fortsatte som kirkevæрге, ikke mindst fordi kirkens store renoverings projekt ikke var afviklet endnu, og med den ekspertise og kendskab til kirken og byggesager, var det for os vigtigt, at have en erfaren person på posten.

Martinussen har også en årække siddet i provstiudvalget, også her været formand. I mange år har han også siddet i Ribe Stifts stiftsråd. En stor tak for de mange år

og det store arbejde der er lagt i arbejdet ved Løgumkloster Kirke, en stor tak på egne vegne for 28 års samarbejde, du har været en god læremester og en fantastisk støtte. Vi ved hvor vi skal gå hen, når vi skal have råd og vejledning.

*På menighedsrådets vegne
Britta Larsen*

Kong Frederiks IX's klokkespil

Kong Frederiks IX's klokkespil har 49 klokker; de mange klokker og det fornemme navn gør det til Nordens største - kongelige klokkespil. De 49 klokker er støbt i Holland af støberiet Petit & Fritsen, og klokkespillet er indviet af Dronning Margrethe II d. 19. august 1973. Klokkespillets koncerter varetages af stadsklokkenisten Ann-Kirstine Christiansen.

Faste spilletider
hverdage: 8.15, 11.45, 15.15,
16.15, 18.15, 21.00.

Søndage: (9.15, 9.50,) 15.15,
16.15, 18.15, og 21.00.

Kommende koncerter
på klokkespillet:

Søndag den 27. november
kl. 14.30-15.15.

Ann-Kirstine Christiansen

Søndag den 25. december
kl. 14.30-15.15.

Ann-Kirstine Christiansen

Læs mere på:

<http://www.royalcarillon.dk/>

Nyt fra Løgumkloster menighedsråd sommer/efterår 2016

Orientering fra formand

Der er aftalt skolebuskørsel til kirken i forbindelse med korprøver for spirekorsbørnene.

Jesper Skau er ansat som ny provstisekretær.

Der var et meget fint arrangement i Løgumkloster Kirke i forbindelse med åbningen af kulturugen i Tønder Kommune. Der har været mange positive tilbagemeldinger på belysningen af kirken.

Høstgudstjenesten og kirkefrokosten blev godt afviklet med deltagelse af mange børn og unge familier.

Menighedsrådet fik afslag på at komme med på efterårets konsulentrunde vedr. elevator løsningen til Dormitoriet. Der er taget kontakt til stiftet om et muligt møde før næste runde til foråret, menighedsrådet har brug for konsulentbistand til at ar-

bejde videre med projektet. Der er iflg. aftale og i samarbejde med kommunens kulturforvaltning søgt om oprettelse af de såkaldte brune vejskilte ved motorvejsafkørsel, med henvisning til Løgumkloster Kirke.

Der afholdes IAH-konference (Forening for europæiske hymnologer) i Løgumkloster omkring begyndelsen af august 2017. 100 deltagere fra mange kirkesamfund og fra 33 lande kommer og bruger kirken. Prins Joachim er protektor for konferencen.

Orientering fra kasserer
Kvartalsrapport er blevet godkendt. Nyt »Budget, formål« er blevet præsenteret. Årsbudgettet 2017 er blevet godkendt

Orientering fra kirkeværge

Reparationen af kirkens vestgavl og offerlaget over hvælvingerne er afsluttet. Det første forslag til en elevatorforbindelse til dormitoriet er blevet præsenteret, men der er lang vej endnu.

Orientering fra sognepræst

Babysalmesang er begyndt igen. Der har været afholdt tumlingegudstjeneste med pæn deltagelse, med efterfølgende mad i samarbejde med Y's Men.

Børnehøstgudstjeneste, for dagplejebørn og børn fra de danske børnehaver og den tyske børnehave, fik et fint forløb.

Der er dannet en frivillignetgruppe under Dansk Flygtningehjælp med mødested i konfirmandlokalet for bl.a. lektiehjælp.

Der har været en god og tankevækkende udflugt med konfirmanderne til mindestedet for koncentrationslejren i Ladelund og til det danske forsamlingshus Valsbølhus, i Valsbøl.

I forbindelse med RAMS-samarbejdet vil 3. og 4.-klasserne fra Distriktsskolen gerne deltage i salmesangsmødet i Ribe Domkirke.

Lindevang og Klosterparken holder gudstjeneste i Løgumkloster Kirke den 1.12. kl. 10.15.

Den Tyske børnehaven holder juleafslutning den 13. 12. kl. 10.00 og den Tyske skole den 19.12. kl. 18.00.

Børnehaverne holder juleafslutning den 14.12., dagplejerne den 15.12. Begge gange er kl. 9.30.

Distriktsskolen holder juleafslutning den 21.12. kl. 9.00. Sportsefterskolen SINE den 21.12 kl. 10.30.

Den 22. januar 2017 kl. 11 er der spillemandsmesse i Løgumkloster Kirke (se om-tale).

Den 12. marts 2017 bliver der radiotransmission fra høj-messen i Løgumkloster Kirke.

Nyt fra menighedsrådet

Kirsten Moesgaard har fortalt om deltagelsen i generalforsamlingen i Europæisk Charter for cisterciensernes klostre og steder, »cisternetet«. Generalforsamlingen foregik i cistercienserklostret i Bronnbach i Baden-Württemberg.

200 europæiske cistercienserklostre er med i foreningen, fra Danmark er det Esrom Kloster og Løgum Kloster. Formålet med foreningen er at holde sammen på arven efter cistercienserne og deltage i et interessefællesskab, bl.a. med det formål at øge opmærksomheden om klosterruter i Europa, øge forskningen om cistercienserklostrenes historie samt markedsføre klosterprodukter.

Kirsten Moesgaard fortalte også om arbejdet med den europæiske gotikrute, som gerne skulle give flere turister til Løgumkloster.

Det er blevet godkendt, at regnskabsfører Trine Ellemann kan få en arbejdsplads i graverhuset i en forsøgsperiode for et år.

Orientering fra udvalg Valgudvalg

Der har været afholdt sogne- og opstillingsmøde til menighedsrådet den 13. 9. 2016. Der er kun kommet en liste til menighedsrådsvalget. Det vil sige, at der bliver tale om fredsvalg i Løgumkloster Sogn. Der bliver også denne gang tale om en toårig periode.

Det kommende menighedsråd kommer til at bestå af: Elsemarie Lind Dam-Jensen, Britta Larsen, Kirsten Louise Christensen, Finn Rieks Hartmann, Lone Muus, Svend Egelund Rasmussen og Lone Duus.
Suppleanter: Reimer Post og Carsten Tygesen

Udstillingsudvalg

Der er flere arrangementer på vej i forbindelse med reformationsjubilæet.

Musikudvalg

Fremover vil organisterne prøve at lade børnekoret medvirke ved gudstjenesten en søndag om måneden.

Diakoniudvalg

Der er påbegyndt et arbejde vedr. etablering af sorggrupper. Vågetjenesten og besøgsvennerne er meget aktive.

Kirke- og kirkegårdsudvalg

Arbejdet med gravminderegistrering på Løgumkloster kirkegård er påbegyndt. Kirkegårdslederen, Lokalhistorisk Arkiv og Det stående udvalg har udpeget gravsten og gravminder, og selve registreringen vil finde sted henover vinteren.

Personaleudvalg

Organist Poul Skjølstrup Larsen er blevet genvalgt til medarbejderrepræsentant til menighedsrådet.

Elsemarie Dam-Jensen

Kulturuge i Tønder kommune

Kultur

I år var det Løgumkloster, der blev bedt om at stå for åbning af kommunens kulturuge.

Et lille udvalg bestående af Peter B. Jepsen, forstander på sportsefterskolen Sine, Asger Andersen, Klosterhallen, Helle Skaarup, Refugiet, Poul Skjølstrup, Povl Søndergaard og Britta Larsen fra Løgumkloster Kirke stod for tilrettelæggelsen.

Et unikt samarbejde på tværs, som gav muligheder for at nå hele bredden, børnefamilier, unge og det voksne publikum.

Åbningsreceptionen kl. 13.00 i Dormitoriet med taler ved Jens Andresen, formand for Kulturel Forum og Jørgen Popp Petersen, formand for kultur- og fritidsudvalget. Feståbningsstalen ved dyrlæge Ole Caspersen, som på sin sædvanlige humoristiske måde fik lattermusklerne i gang hos alle.

Kirketjener Povl Søndergaard gav herefter en meget grundig gennemgang og rundvisning omkring kirkens renovering. Ikke mindst lyset var der stor fokus på. Ca. 70 deltog med meget stor interesse. Povl har været meget tæt på hele renoveringsprojektet, så for ham var det også dejligt, at kunne få lov til at fortælle hele historien.

Temaet for hele kulturugen var LYSET

Efter rundvisning i kirken bød Refugiet på sønderjysk kaffebord og fællessang.

Sportsefterskolen SINE havde inviteret såvel børn som voksne til at deltage i events i form af boldspil og danseopvisning, hvor eleverne fra efterskolen var instruktører.

Kl. 17.30 var der aftensang med ekstra musikindslag ved kirkens organist Poul Skjøl-

strup og trompetist Judy Hunsbjerg Olsen.

Kl. 18.00 kunne man nyde en lækker kulturmiddag på Refugiet.

Kl. 20.00 var der en meget smuk åbningskoncert, som var lagt i hænderne på tre fantastiske musikere. En af Danmarks fineste violinister, Harald Haugaard, violin, Helene Blum, violin og sang samt Christoffer Møller, pianist, arrangør og producer, født og opvokset i Løgumkloster. 200 koncertgæster fik en meget smuk musikalsk oplevelse.

Kl. 21.15 da koncerten sluttede, ventede der koncertgæsterne en festlig fakkelopstilling på alle kirkens stier ind til kirkens hovedindgang. 100 unge mennesker fra Sportsefterskolen SINE og byens unge havde taget opstilling, til stor begejstring for alle. Mange havde svært ved at synes de skulle videre hjem, da dette smukke syn også var meget rørende.

De unge mennesker blev herefter inviteret indenfor i kirken til koncert, organist Poul Skjølstrup, Harald Haugegaard, Helene Blum og Christoffer Møller havde sammen sat en minikoncert til stor glæde for de unge.

I hele kulturugen kunne man opleve Løgumkloster Kirke oplyst på smukkeste vis. Øst, Vest og Nord gavlen samt tårnet var oplyst som et rent kunstværk. Rigtig mange har efterfølgende givet positivt udtryk for denne lysoplevelse af vores smukke kirke.

Stor tak til fa. ERCO Lighting, som stillede alt materiel til rådighed, til El-centrum og Handels- og Håndværkerfor-

eningen der sponsorerede el udgifter i forbindelse med lys-scenariet.

Tak til Handels- og Håndværkerforening for fakler.

Stor tak til alle som var med til, at vi på bedste vis i Løgumkloster kunne åbne kulturugen 2016 på denne flotte måde. Det være sig arbejdsgruppen, spejderledere i by-

en, Glenny for koordinering, alle jer unge mennesker som var med i fakkelt opstillingen, kirkegårdslederen og de der tog turen rundt i byens postkasser med kulturprogrammet.

Se billeder fra kulturugen på www.loegumkloster-kirke.dk under billedgalleri

Britta Larsen

Menighedsplejen

Er for alle, der føler sig ensomme, eller som har brug for en besøgsven at tale med. Besøgsvennen kommer på besøg hver 14. dag, hvor hun/han er klar til samtale, gå en tur, følges ad til et kirkeligt arrangement, læse avis, synge mm.

Kontakt Mette Rosenberg
Tlf. 61 33 99 72 eller Kir-
sten Louise Christensen
Tlf. 22 34 44 78

Vågetjenesten

Vågetjenestens formål er at være hos og yde støtte og hjælp til døende i de sidste dage.

Skulle nogen af læserne (m/k) have lyst til at være med i arbejdet, gerne med en tidligere plejefaglig baggrund, kan man henvende sig til sognepræst Sten Haarløv, tlf. 74 74 47 47. Vi kan sagtens være flere i gruppen.

Der er udformet en lille folder om Menighedsplejen og Vågetjenesten. Den ligger forskellige relevante steder i byen.

TYMPANON

Fragmenter på Golgata

Note om bronzerelief af Per Kirkeby på Løgumkloster Kirke af Torsten Karlsson

Indledning, placering og ingen titel

Til indgangen over Løgumkloster Kirke har Per Kirkeby skabt et relief i sortpatineret bronze i form af et rundbuet tympanon. Det er opsat i forbindelse med en restaurering af kirken i 2014 -15.

Værket har ikke en titel. I en pjece om kirke omtales det som relief eller tympanon. Tympanon betyder på græsk 'tromme'. En tromme forbinder jeg med noget, som man bruger, når man ønsker at bekendtgøre noget (vigtigt), som alle skal høre... Og her er det en stortromme med en bredde på to meter og en højde på hundrede og tredive centimeter.

Relieffets placering betyder, at det har en religiøs funk-

tion og kirkegængerne som målgruppe. Kirkeby benytter fortællingen om korsfæstelsen som motiv, men vælger at anskueliggøre den ved hjælp af få udvalgte fragmenter fra Golgata. Det gør, at han samtidig skaber mulighed for, at andre 'mindre' fortællinger og eftertanke kan få plads hos os som beskuere.

Relieffet og det sociale rum – kirkegængere til højmesse eller kirkelige handlinger

Granitbjælken bærer en nyere inskription fra 2015 fra en salme af Jens Rosendal: TAK AT HUSET HER BLEV BYGGET SOM EN SANG OM PARADIS SOM

ET SKABERGLIMT NEDRYKKET I VORT LAVLANDS TÅGEDIS. Jeg oplever inskriptionen som indgangsord til kirken og ikke som en undertekst til relieffet. Det har noget at gøre med relieffets udtryk og motiver, jfr. nedenfor.

Når man ser indgangsportalens på afstand, virker relieffet som en naturlig, mørk udfyldning af halvcirklen over døren. Jeg oplever, at det er som om, at relieffet gør indgangen til kirken større og højere. Skal man ind i kirken, fanger den sorte bronze opmærksomheden og i kombination med den forholdsvise lave dør, får det én til at se op...

Det er lidt tankevækkende, at menighedens indgangsportal i dag var i klostrets tid cisterciensermunkenes dødeport...

Relieffets form og udtryk – et tympanon med en collage af fragmenter

Kirkebys tympanon er synlig fra en afstand på fyrre meter, og man kan se fragmenter fra tyve meters afstand. Selve motiverne er helt tydelige,

når man er fire meter fra døren.

Relieffets har form som en halvcirkel, godt og vel – næsten som en hestesko. Jeg opfatter, at formen er givet med indgangsportalens runde bue og har været en fast ramme for Kirkeby. Den runde halvbue giver umiddelbare associationer til solens gang på himlen og dens evige gentagelse. Og tanker om der er en anden halvcirkel med et andet relief...?

Teknisk set er værket et basrelief med forhøjede figurer/fragmenter i forhold til en flade. Fragmenterne fremtræder dog ikke specielt høje. Vægten i relieffet ligger i midten med et lodret bjælkefragment pålagt nogle tykke striber, som løber ud over bjælkens bund langs en stub eller klippeblok. Bjælken bryder foroven en ring af kiler. Kilerne ligger som en kant langs halvcirklen og lukker relieffet. Det giver en opadstræben i relieffet (mod himlen). Herudover er der fragmenter i den venstre side, der kan man minde om et klæde med draperinger (skju-

ler det noget?). Og i de to nederste hjørner ligger én henholdsvis to løse kiler oven på fladen.

Kirkeby udtaler selv, at fragmenterne viser kilefødder (kilerne der støtter Jesus kors), et træ, der er fældet, brættet på korset og Jesus blod, der løber.

Relieffets overflade er forholdsvis glat. Jeg oplever ikke fragmenterne som noget, der er under dannelse eller opløsning. De står alle skarpe mod relieffets bund.

Jeg ser umiddelbart de forholdsvis få fragmenter som naturlige gengivelser og deres proportioner som indbyrdes i balance med undtagelse af blodsporet, der står eksponeret og meget detaljeret gengivet. Kilerne kan man også se som mursten, der er sat på højkant. De er placeret omhyggeligt - som en stabling for at skabe orden og pænhed? Kilerne giver kontrast til den røde murstensbue om relieffet og danner en ramme om de øvrige fragmenter samtidig

med, at de fungerer som en afskæring af billedet.

Kirkebys relief kan virke som en collage af enkeltmotiver, der er ordnet vertikalt og horisontalt. Det buede felt udelukker en diagonal komposition. Det vertikale og horisontale i relieffet sender også et symbol om liv og død... Den bevægelse, der er i relieffet, skabes af blodsporet og er ret markant. Sporet er tykt, næsten som et tov, og det løber lodret/vandret med et pludseligt knæk på 90°.

Tanker og eftertanker – den store fortælling og 'de mindre'

Kirkebys relief viser ikke den lidende Jesus på korset, som krucifikset i kirkens korbue gør. Men relieffet står som et dørskilt til selve kirken, og der er mangler ikke lidelse i værket.

De få, men tydelige fragmenter i relieffet gør referencen til en kristen motivverden let genkendelig. Jeg tror, at alle, der kommer her, vil forbinde værket med evangeliernes fortælling om

korsfæstelsen. Kirkeby udnytter, at vores forforståelse vil udfylde resten af helheden. Relieffet har også kirkens indre som bagvæg, og det medtager vi vel ubevidst som en del af værket og i forståelsen af det.

Selvom relieffets reference til korsfæstelsens dramatiske historie er klar, viser Kirkeby andre vinkler af fortællingen end den umiddelbare fortælling i Det nye Testamente. Som om han (også) vil have os til at tænke i andre baner...

Jeg har en oplevelse af, at fragmenterne ligger tilfældigt (bortset fra blodsporet og rundkredsen med kiler). Jeg får en tanke om at denne tilfældighed kan symbolisere, at vi måske ikke (helt) har forstået fortællingen om korsfæstelsen, ikke har fået orden på alt. At den rækker længere, end vi kan erkende...

Selve blodsporet har Kirkeby eksponeret i tykkelse og detaljer og i et særligt lodret/vandret løb. Det giver tanker om en ofring eller en

slagtning - som om, at Jesus er ikke bare korsfæstet...

Men fragmenternes klarhed og spredning skaber for mig også tanker om, at der er andre, 'mindre' fortællinger om kristendom og menneskelivet udover den 'store' fortælling. En mulighed for at søge fordybelse og påmindelser ...

Lægger jeg de religiøse billeder fra mig, kan jeg også se et helt anderledes billede. Når man står i forhallen, ser man se på relieffet fra et frøperspektiv, men relieffet viser fragmenterne set fra oven. Er relieffet et billede, der viser et fund, som en forsker har gjort i felten? Som viser det, der er tilbage fra en fortid, hvor resten er væk... et sluttet fund. Som Kirkeby måske vil kalde det.

Læs hele Torsten Karlsson artikel på vores hjemmeside under menupunktet Tympanon

Besøg også Torsten Karlssons blok på <http://torstend danmark.blogspot.dk/>

Helligtrekongers fest 2017

En glad deltager i 2016 sagde »så blev det min tur til at få invitationen til Helligtrekongers fest, det har jeg glædet mig til.« Det er dejligt at få sådan en respons.

Nu nærmer julehøjtiden sig med hastige skridt igen, og snart har vi første søndag i advent. Løgumkloster kirke inviterer borgere over 70 år, som bor i Løgumkloster sogn, til Helligtrekongers fest lørdag den 7. og søndag den 8. januar 2017.

Festen begynder kl. 16.30 med gudstjeneste i Løgumkloster kirke ved sognepræst Sten Haarløv, og med medvirken af kirkens ungdomskor.

Efter gudstjenesten fortsætter arrangementet i Havesalen på Refugiet, hvor der er middag og hyggeligt samvær. Der er fællessang og et lokalt underholdningsindslag.

En festlig og fornøjelig eftermiddag / aften som slutter ca. kl. 20.00.

Spejderne vil bringe invitationerne ud før første søndag i advent.

Opbakningen er stor til Helligtrekongers fest, så hvis man har fået invitationen og ønsker at deltage, så meld dig til lørdag eller søndag, der er begrænset antal pladser. På grund af besparelser vil der være en egen betaling på 75 kr.

*Hjertelig velkommen
Kirsten Christensen
Formand for diakoniudvalg*

Præstegårdsaftener i februar og marts 2017

Årets dansk-tyske præstegårdsaftener vil stå i Reformationsfejringens tegn. Første gang er tirsdag den 7. februar kl. 19.30 i den danske præstegård, Storegade 7. Vi vil i anledning af Reforma-

tionsjubilæet høre eksempler på Luthers Bordtaler/Tischreden, lige fra udtalelser om teologiske spørgsmål og alle slags hverdagsproblemer til børnepasning m.m. Bordtalerne er udgivet både på tysk

og dansk. Vi vil naturligvis også synge fra den dansk-tyske salmebog. Og aftenen afrundes som sædvanligt med bordets glæder. Den efterfølgende dansk-tyske præstegårdsaften er tirsdag den

7. marts i den tyske præstegård, Garvergade 14. Alle er velkomne. På godt gensyn.

*Venlige hilsener
Matthias Alpen
og Sten Haarløv*

Velkommen til **Babysalmesang**

- nyt hold starter onsdag 18. januar 2017

Babysalmesang er kirke for de mindste, hvor vi er fælles om at fordybe os i salmernes forunderlige og traditionsrige verden – og i de fineste rammer der kan tænkes, nemlig i vores smukke kirkerum. Her tages alle sanserne i brug, og nærværet mellem baby og mor/far er i højsædet. Man behøves ikke at være kirkevant eller salmekyndig for at deltage.

Babysalmesang er for alle babyer fra ca. 2 måneder op til kravlealderen (typisk omkring 10 til 12 måneder) og mor/far eller måske bedstemor.

Er du i tvivl, om tilbuddet passer til netop dit barn, så ring til os.

Kirkesanger Maj-Britt Uhd, tlf. 22 45 99 10, Renate Osterholz, tlf. 21 76 57 03 eller sognepræst Sten Haarløv på tlf. 74 74 47 47.

Henvendelse og tilmelding kan ligeledes ske via mail: locusdeibabysalmesang@gmail.com

Babysalmesang finder sted 8 onsdage kl. 10 til 10.45 med efterfølgende fælles let frokost i glasgangen. Det er gratis. Vi starter onsdag 18. januar og sidste gang vil være onsdag 8. marts.

Tilbuddet gælder alle, uanset om de hører til Løgumkloster sogn, den tyske menighed eller kommer udefra.

*Arrangør er
Løgumkloster
Menighedsråd*

Derudover vil der være mulighed for at deltage i en »ekstralektion« den 14. og 15. marts, når Kirkemusikskolen afholder et kursus for Babysalmesangs-instruktører.

Underviser er Karin Elkjer, Løgumkloster Kirkemusikskole.

Ved interesse bedes man henvende sig direkte til Løgumkloster Kirkemusikskole, sekretær Lotte Hansen 74 74 40 70, eller mail: lsh@km.dk

Tumlinge- gudstjeneste i kirken

Spisning i Dormitoriet

I Løgumkloster kirke kan man igen komme til tumlingegudstjeneste to gange i foråret tirsdag den 24. januar og tirsdag den 25. april kl. 17.00.

Et tilbud for alle børnefamilier i Løgumkloster sogn og omegn. Vi starter i kirken med en kort gudstjeneste indrettet for de mindste fra 0-5 år. Her vil vi synge, høre musik og lytte til historier. Kirkens spirekor, som er børn i alderen 6-9 år, synger og danser med os.

Efter en lille halv time er bordet dækket til hyggeligt samvær i kirkens Dormitorium.

Det er igen Y's Men, som står for middagen. Prisen er 25 kr. for voksne og gratis for børn. Når børnene har spist, er der mulighed for at de kan lege, mens de voksne fortsætter snakken.

Vi håber meget, at børnefamilier, bedsteforældre, venner og bekendte vil komme og »slå to fluer med et smæk« - hyggeligt samvær og nem aftensmad.

Arrangør: Menighedsrådet

Invitation

til minikonfirmander ved Løgumkloster Kirke i 2017

Invitation til minikonfirmander ved Løgumkloster Kirke i 2017.

Vi glæder os til at kunne være sammen med de nye minikonfirmander i 3. klasserne fra Distriktsskolen og Friskolen på onsdage mellem kl. 14.15 og 16.15, fra og med onsdag den 25. januar og ti gange frem. Vi håber, at I er rigtig mange, som har lyst til at være med.

Hvad laver vi?

Vi hører de gode historier fra Bibelen, synger nye og gamle salmer, lærer at bede Fader vor, leger, tegner og maler. Og så skal vi gå på opdagelse i vores fine klosterkirke, høre om alt det spændende, der er at se på - og så selvfølgelig en tur op i tårnet. Hele forløbet afsluttes hen på foråret med en udflugt i

bus til Ubjerg kirke, hvor vi spiser vores medbragte picnic.

Alle børn i 3. klasserne er velkomne. Undervisningen er gratis.

Hvor?

Undervisningen foregår i Konfirmandstuen ved Præstegården, Storegade 7. Børnene bliver hentet den første gang.

Hvornår?

Første gang er onsdag 25. januar kl. 14.15. En plan bliver udleveret første gang.

Tilmelding?

Der bliver runddelt i klasserne en tilmeldingsedel først i det nye år. Her vil også fremgå nærmere infos. Man kan også allerede nu tilmelde sig hos Povl Søndergaard locusdei@gmail.com Sten Haarløv, tlf. 74 74 47 47, steha@km.dk,;

*Vi glæder os til at se Jer!
Dennis, Renate,
Peter og Sten*

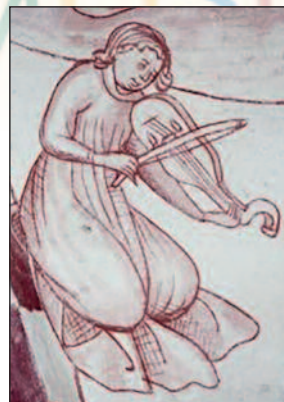

Spillemandsmesse

**i Løgumkloster kirke søndag
den 22. januar 2017 kl. 11.00**

Denne højmesse vil være en spillemandsgudstjeneste! Spillemandstruppen Jydsk på Næsen og Klosterkoret medvirker sammen med alle øvrige gudstjenestedeltagere! Spillemandsmessen er en gudstjeneste, som udelukkende gennemføres med musik og sang i danske spillemandsrytmer.

Messen indeholder sange og salmer med tekst af Holger Lissner og musik af Ivan Damgaard og Michael Sommer, som begge spiller i Jydsk på Næsen. Messen indeholder desuden enkelte traditionelle salmer, spillet i spillemandsrytmer

Spillemandsmessen historie

Ideen til Spillemandsmessen er kommet fra ægteparret Betty og Peter Arendt, som er meget aktive inden for verdensmusik. De havde oplevet en spillemandsmesse i Sverige, og de mente så, at det måtte man også have i Danmark. De kontaktede kredse i spillemandsmiljøet og fandt således frem til Ivan Damgaard og Michael Sommer. Desuden kontaktede de salmedigteren, pastor emeritus Holger Lissner. Messen blev opført første gang til Kirkedagene i Roskilde 2004.

Jydsk på Næsen indspillede en CD med messen 2006 med Betty Arendt som solist og med et kor fra Grenaa Kirke. Messen blev sendt på DR1 som midnatsgudstjeneste nytåret 2006/07 med samme besætning som på CD'en.

Spillemandsmessen arrangeres af Løgumkloster kirke og Den Sønderjyske Forening af Menighedsråd

Sten Haarløv

Konserter

**Lørdag den 26.
november kl. 20.00**

Adventskoncert
Sct. Jørgens Pigechor,
Aabenraa
Mogens Damm, direktion
Fri entré

**Søndag den 4.
december kl. 16.00**

Julekoncert Løgumkloster
Vokalensemble
Peter von der Osten,
dirigent
Olav Oussoren, orgel
Fri entré

**Lørdag den 17.
december kl. 16.00**

Julekoncert med blandt
andet Tartinis Trompetkon-
cert
Elias Heigold, trompet
Filharmonisk kor
Sønderjyllands
Symfoniorkester.
Arrangør: Sønderjyllands
Symfoniorkester
Entré

**Torsdag den 22.
december kl. 19.30**

Julekoncert
Klosterkoret
Hans Christian Hein,
orgel og direktion
Elsemarie Dam-Jensen,
direktion
Fri entré

**Onsdag den 28.
december kl. 20.00**

Tre kvarters festlig julemusik
Miriam Winkler Hansen,
sang
Poul Skjølstrup Larsen,
orgel
Fri entré

**Torsdag den 29.
december kl. 20.00**

Peter Bastian, fagot
Poul Skjølstrup Larsen,
orgel
Fri entré

2017

**Tirsdag den 17.
januar kl. 20.00**

Henrik Rønnow, trompet,
Dennis Bang Fick, orgel
Fri entré

**Fredag den 20.
januar kl. 20.00**

Orgelkoncert med unge
deltagere i The Wadden
Sea International Organ
Competition
Fri entré

Klosterkoret

Trinitatis Kirkes Pigechor - Foto: Fredericia Dagblad

**Torsdag den 16.
marts kl. 20.00**

Minde- og festkoncert
Musik til 5. og 6. juli
festlighederne i Fredericia
Anders Koppel
»Gemmer hvert et ord«

Medlemmer af Slesvigske
Musikkorps.
Henrik Rønnow, trompet;
Martin Knudsen, trompet;
Morten W. Eriksen, horn;
Mette Krüger, basun;
Lars B. Olsen, tuba,

Trinitatis Kirkes Pigechor
med herrestemmer fra
Christianskirkens
Dreng- og Mandskor
Hedvig Dobias, dirigent
Niels Erik Aggesen, orgel
Fri entré

Kirkens kor over alle tirsdage i dormitoriet

Børnekor
kl. 15.30 - 16.30

Ungdomskor
kl. 16.00 - 17.00

Læs mere om børne og
ungdomskoret på
[www.loegumkloster-
kirke.dk](http://www.loegumkloster-
kirke.dk) under menu
punktet kor

Høst

gudstjeneste i børnehøjde

Børnene fra Løgumklosters danske og tyske børnehaver og dagplejere havde en rigtig hyggelig formiddag i Løgumkloster Kirke den 7. oktober, hvor vi fejrede børnehøst-gudstjeneste.

Høstgudstjenesten søndag den 9. oktober var en solrig dag med mange deltagere, og ligesom ved tidligere års høstfejring, bar børn, de kommende konfirmander og kirkens børnekor noget af høstens overskud ind under gudstjenesten. Efterfølgende var der en dejlig kirkefrokost, som Y's Men, Løgumkloster, stod for. Se billeder fra dagene på www.loegumklosterkirke.dk under billedgalleri.

Minde- og Festkoncert torsdag den 16. marts kl. 20.00

Musik til 5. og 6. julibegivenhederne i Fredericia

Overordnet er koncertprogrammet baseret på dansk musik, sange og salmer fra tiden omkring 1849. Programmet er opbygget således, at man næsten på det indre plan kan opleve essensen af 5. og 6. juli-markeringen. Sorgen over de mange sårede og faldne, der satte livet ind i kampen og glæden over den dermed genvundne frihed. Programmet afsluttes med en orgelfantasi over »Kongernes Konge«, hvor alle – kor og tilhørere – til sidst rejser sig for at synge sangen »Kongernes Konge«.

Koncertens hovedværk er dog kantaten »Gemmer Hvert Et Ord« - skrevet og komponeret i 1998-99 af musikerægteparret Ulla og Anders Koppel til 150-året for udfaldet fra Fredericia 6 juli 1849. På baggrund af breve fra soldater og deres familier har Ulla Koppel skrevet teksten, mens Anders Koppel har

komponeret musikken. Det er et imponerende og gripende værk, hvor et af treårskrigenes hovedslag – udfaldet fra Fredericia 6. juli, udtrykkes på en ny og vedkommende måde.

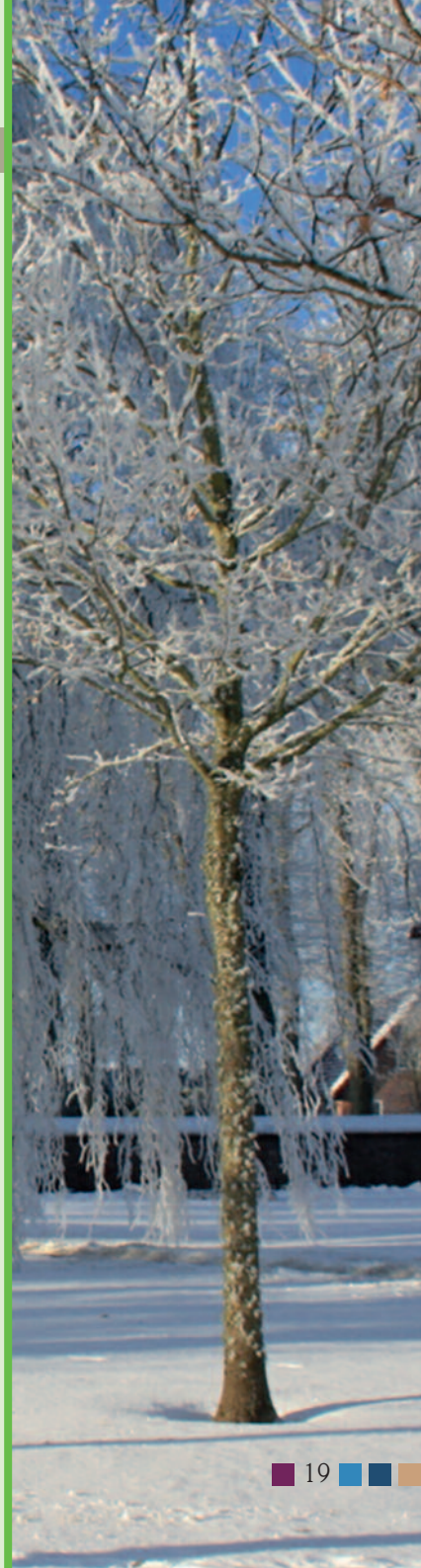
Det er ikke længere blot en historisk begivenhed, der fandt sted for 165 år siden, men et drama på liv og død, som igennem tekst og musik bliver uhyggelig nærværende. Det er den enkelte soldats følelser, der bliver levendegjort - i det ene øjeblik hans fortrøstning, i et andet øjeblik hans angst; det er soldaterkonerne, der passivt måtte se til og vente - det er deres bekymring, længsel og håb, der kommer til udtryk. Følelser, som vi alle i dag også kender, men som bare i 1849 bare var et kolossalt spændingsfelt mellem liv og død. På den måde bliver der trukket en forbindelse, der gør, at menneskene og de frygtelige

handling fra dengang kommer forfærdelig tæt på. - Den historiske begivenhed for 165 år siden aktualiseres på en helt ny måde. Det er ikke et musikværk, der i højstemte vendinger priser det sejrriige udfald - krige er uanset side frygtelige. Men et musikværk, der går bag om begivenhederne og skildrer den nære menneskelige oplevelse af begivenhederne. Og netop med en autenticitet og troværdighed, der er bemærkelsesværdig. Fordi det er breve fra dengang, der er det tekstlige udgangspunkt - det er soldaternes og deres koners egne ord fra dengang, der lyder igen.

Værket er skrevet for regimentsorkester, kor og orgel, og i 2014 blev værket (ny)arrangeret for messingkvintet, kor og orgel, og værket fik en repræmiere ved koncerten 6. juli i Trinitatis Kirke

Fastelavnsfest

Fastelavn ligger i år **søndag den 26. februar 2017**. Gudstjenesten er kl. 10. Vi synger salmer, som også børnene kan synge med på. Som altid er børnene velkomne til at komme udklædte og gå med i optog, når gudstjenesten begynder. Efter gudstjenesten slår vi traditionen tro katten af tønden i glasgangen. Og selvfølgelig bydes der også på fastelavnsboller og sodavand, kaffe eller te!

Klosteraftener 2017

Onsdag den 1. februar kl. 19.30 ved Uffe Østergaard: Europas kirker

Uffe Østergaard vil fortælle om sammenhængen mellem de mere eller mindre nationale kirker i Europas lande og de samfund, som kirkerne har været med til at præge. Desuden diskuteres også jødedom og Islams påvirkning af europæisk kultur og samfund.

Uffe Østergaard er student fra Tønder Statsskole 1964, mag.art. fra Århus Universitet, professor og leder af Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier, flittig debattør, i dag professor emeritus. Forfatter til en lang række bøger og artikler.

Onsdag den 29. marts kl. 19.30 ved Lotte Blicher Mørk: På en måde skal vi dø

Lotte Blicher Mørk er hospitalspræst. Hun er dagligt konfronteret med liv og død, livsmod og afmagt, glæde og sorg. Hun ved, at tidens selvhjælpsbudskaber er utilstrækkelige. Til gengæld kan vi godt tåle at møde afmagten. At være magtesløs kan skabe et rum til fordybelse. Der sker noget, når vi står

stille et øjeblik - også når vi møder steder i livet, hvor vi bliver konfronteret med bekymringer og sorg. Lotte Blicher Mørk skriver om mødet med livets paradoksale vilkår, både når livet er sat på spidsen, og når vi »bare« er midt i livet med alt, hvad det byder.

Lotte Blicher Mørk udgav i 2016 den meget roste bog *På en måde skal vi dø – fortællinger om livet*, Gyldendal. Hun er til daglig præst på Rigshospitalet, aktiv som foredragsholder og underviser i sundhedsfagligt og kirkeligt regi. Ud over sin bog har hun bidraget med adskillige faglige artikler m.m.

Udstillinger - i Dormitoriet og Glasgangen

Fisk og fri

1. november -
31. december 2016

Anker F. Carlsson
Rise Bygade 28
6230 Rødekro
Tlf. 50 82 22 12
afc.akme@gmail.com

Grafik er en speciel kunstform der giver frihed, men det er hårdt arbejde, hvis man som amatør skal arbejde professionelt med kunsten.

Anker F. Carlsson startede med at arbejde seriøst med grafik på »Bossens Selefabrik« Grafisk værksted i 1993, beliggende i Løgumkloster.

Fik 6 små grafiske værker med i Galleri 12, Århus 1997 hvor de blev vist i DR2.

Medlem af Fyns Grafiske Værksted fra 1997. Kendt fra mange udstillinger i Sønderjylland og Fyn.

I Grafikkens verden har Anker arbejdet i 20 år sammen med Hanne Knudsdatter i

Løgumkloster. Sidst de udstillede sammen var på F. G. V. i 2012.

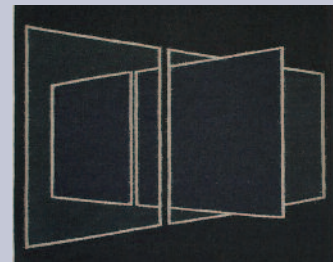
Viser her nye og ældre værker:

Tæpper

9. april - 16. juni 2017

Gudrun Pagter
Egelandvej 19
Øster Starup
6040 Egtved
Mobil 23 96 23 75
www.gudrunpagter.dk
post@gudrunpagter.dk

Jeg er uddannet fra Kunsthåndværkerskolen i Kolding - nu Designskolen, Kolding, DK - 1975, og siden da har jeg arbejdet med vævninger i form af vægtæpper, samt udført en række udsmykninger til private og offentlige byggerier.

I mine tæpper udtrykker jeg mig i et konkret og geometrisk formsprog. Mine kompositioner optegner et perspektivisk rum, hvori jeg opererer med forskydninger i det visuelle felt. Med få linjer og formelementer arbejder jeg med illusionen om rum og dybde, som også indeholder en 'spænding' og

meditativ ro. Den nye arkitektur er en væsentlig inspirationskilde for mig.

Tæpperne er vævet på skaftevæv, i gobelin- og fladvævs-teknik. Kæden er sort hør med indslag af f.eks. blå, grøn, gul og/eller røde hørtråde. Skuddet er indfarvet sisal og hør. Jeg indfarver garnerne således at de sorte farver nuancerer mod blå, dyb grøn, lilla og/eller dyb sort. Kædens farver anes gennem den vævede flade, og i den flettede kant i top og bund.

Faldne i Den Store Krig

(for året 1916) fra Løgumkloster Sogn af Vagn Lauritzen

Wilhelm Schrøder, 38 år. Han var karl i Løgumkloster; han var gift, men hans kones navn kendes ikke, så han har sikkert været en slags »gæstearbejder«. Han var født i Pinnow ved Greifswald i det nuværende østlige Tyskland. Faldt ved Somme d. 27. februar. Han er ikke anført på mindetavler eller mindesten.

Andreas Andersen Lund, 24 år, var søn af Marie Kirstine og Steffen Hansen Lund, der boede i Starup i det nuværende Jørgensgårdsvej 7. Han faldt ved Forges d. 6. marts. Hans storebror Jacob var faldet et år før, en anden storebror Johannes døde hjemme i 1918, og forældrene døde i 1917 og 1919, så efter Genforeningen var kun søsteren Johanne og hendes søn Steffen tilbage af familien.

Thöste Paul Christian Paulsen, 33 år. Han var landmand i Ellum og gift

med Cecilie Cathrine Hansen. De stammede begge fra Nørre Løgum Sogn, hun var født i Ulstrup og han i Tornskov. De havde kort før krigen slået sig ned i Ellum, og der var 4 børn i ægteskabet, den ældste var 9 år og den yngste blev født få dage efter at faderen faldt. Han faldt ved slaget ved fort Vaux d. 8. marts 1916. Enken blev efter krigen gift med landmand Hans Jørgen Hansen i Ellum.

Peter Nissen, 30 år. Han var født i Øster Højst, og hans forældre havde i 1913 overtaget en ejendom på Løgumbjerg. Han har sandsynligvis været hjemme på ejendommen, da han blev indkaldt. Han faldt ved Postawy i Rusland d. 23. marts 1916. Forældrene afhændede ejendommen og flyttede til Storegade 4 i Løgumkloster i 1920, derfor er han både anført på mindetavlen i Nørre Løgum Kirke

og i Mindelunden i Løgumkloster, men ikke på mindetavlen inde i kirken.

Marquard Christensen Marquardsen, 21 år. Han var den ældste søn på Faurby. Hans mor, Johanne Margrethe, var død i 1901, og i 1909 havde faderen Christian Nissen Marquardsen giftet sig igen med Jessine Schmidt. Der var udover Marquard 3 drenge og 3 piger i familien. Han faldt ved St. Eloi den 18. april 1916.

Marius Schmidt, 21 år. Han var den næstældste søn af Anna og Meinert Schmidt, der drev smedevirksomhed i Markledgade. Han var i gang med en ingeniøruddannelse ved marinen i Kiel og døde på lazaretskibet Siera Ventana i Wilhelmshafen d. 6. juni 1916; han havde været med i søslaget i Skagerak, men pådrog sig derefter blindtarmsbetændelse, der medførte døden.

Adolf Hansen Beck, 26 år. Han var postbud i Løgumkloster, og stammede fra Allersøgn ved Haderslev. Han har ingen familiemæssige relationer haft til Løgumkloster, så han er ikke medtaget på mindetavlen eller i mindelunden. Han faldt ved Berny d. 20. juni 1916.

Carl Christensen, 24 år. Faldt ved Contalmaison d. 4. juli 1916. Hans forældre var Caroline og Christian Christensen, der boede i det nuværende Svinget 1. Hans far var død i 1915, og hans bror Thomas overtog senere huset.

Thomas Petersen, 38 år. Han var ugift karetmager og boede sammen med sin mor, Jette Marie, og en evnesvags søster, Kirstine, i Søndergade. Faderen Nicolai Petersen var død 89 år gammel i 1906. Moderen døde i 1923, og søsteren kom derefter på fattighuset. Der var

også en døvstum bror, Christian, i familien. Thomas Petersen faldt ved Artois den 5. juli 1916.

Jens Christian Beier, 21 år. Han faldt ved Verdun d. 15. juli 1916. Før indkaldelsen var han »Weichensteller«, han har altså arbejdet ved banen og haft sporskifterne som ansvarsområde. Han var født i Tohede, men under krigen boede forældrene, Elisabeth Kirstine og Jens Peter Beier, i Løgumkloster, senere flyttede de til Landeby på et husmandsbrug, så til Nørremark, indtil de til sidst boede i Klostergade. Han er ikke nævnt på hverken mindetavlen i kirken eller på en mindesten i mindelunden, måske fordi forældrene allerede var fraflyttet byen, da de blev opsat; han er nævnt på mindetavlen i Nørre Løgum kirke.

Rudolf Otto Paul Lehninger, 33 år. Han var ugift og

havde ingen familie i Løgumkloster, derfor er han ikke nævnt, hverken på mindesten eller mindetavle; han var født i en lille by sydøst for Berlin og hans forældre boede ved hans død i Berlin. Han faldt ved Berny den 28. august 1916.

Peter Jessen Jørgensen, 33 år. Han var født på Kongsbjergmark, men forældrene boede ad flere omgange i Løgumkloster; moderen var død i 1912, og faderen, der var pedel på skolen døde i 1942. I 1907 blev Peter Jessen Jørgensen gift med syerske Dorothea Maria Martensen, og de fik 2 sønner, Peter Jessen født i 1911 og Hendrik Ludvig, født i 1915. De boede sikkert i Østergade 24 hos konens forældre; enken overtog senere huset efter sine forældre. Efter hendes død i 1962 overgik huset til sønnen Hendrik Ludvig, der i 1942 havde ændret efternavnet til Hagensborg. Peter

Jessen Jørgensen faldt ved Somme d. 4. september 1916; hans død er ikke indført i hverken kirkebog eller folkeregister for Løgumkloster, og han er kun anført på mindsten ved mindelunden, ikke på mindetavlen inde i kirken, så måske har familien en overgang ikke været bosiddende i sognet.

Christian Peter Jessen, 30 år. Han var købmand og stammede fra Barsmark i Løjt sogn, gift med Anna Dora Hansen, datter af købmand H M Hansen i Løgumkloster. De har flyttet lidt rundt, har boet i Skrydstrup, Flensborg og Tønder; de havde 2 børn, Hans Peter og Cathrine, der var 7 og 5 år. Han døde af sine sår ved Somme den 17. september 1916. Enken købte huset Møllegade 5, hvor hun drev mode- og hatteforretning sammen med sin ugifte søster Catharina Hansen. Han er anført på mindetavler

både i Løjt, Tønder og Løgumkloster.

Karl Heinrich Martin Alkier, 23 år. Han var ugift og boede før indkaldelsen i Aserballe. Søn af snedker Wilhelm Alkier i Vindmøllegade 3. Han døde af sine sår på feltlazarettet ved Kowel den 25. september 1916. Hans mor var død i 1911, og faderen havde giftet sig igen i 1914.

Niels Lausten Friis, 27 år. Han angives at være købmand og bosiddende i Draved; han har måske arbejdet hos en købmand i Løgumkloster eller Øster Højst. Han er født udenfor ægteskab i Vester Terp og hans mor, Anne Marie Friis giftede sig senere med landmand Andreas Eskildsen i Draved. Han faldt ved Stochod d. 2. oktober 1916.

Johann Heinrich Krohn, 36 år. Han var handelsmedhjælper i Løgumkloster ved indkaldelsen, men havde ellers ingen tilknytning til byen, så han er ikke nævnt

på hverken mindetavle eller mindesten. Han stammede fra Barmstedt ved Pinneberg, hvor hans forældre stadig boede, da han faldt ved Zubilno den 5. oktober 1916.

Peter Hansen Olesen, 30 år. Han var født i Harres ved Bredebro og blev i 1908 gift med Ann Marie Sørensen fra Visby. Før de flyttede til Løgumkloster fik de en datter, og mens de boede i Løgumkloster, yderligere en datter og 2 sønner. Den yngste pige døde i 1911, så der var 3 børn mellem 2 og 6 år i familien, da faderen faldt ved Vaux i Frankrig den 31. oktober 1916. Familien boede i Allégade 3 og efter krigen på Tønder Landevej.

Søren Jensen Sørensen, 27 år. Han var født i Geestrup, Agerskov Sogn, og familien flyttede i hans barneår til Løgumkloster, hvor han efter konfirmationen fik ansættelse ved banen. Hans far døde i 1911. Han blev gift med Johanne Marie Holst i februar 1914; det ser ikke ud til, at de har fået

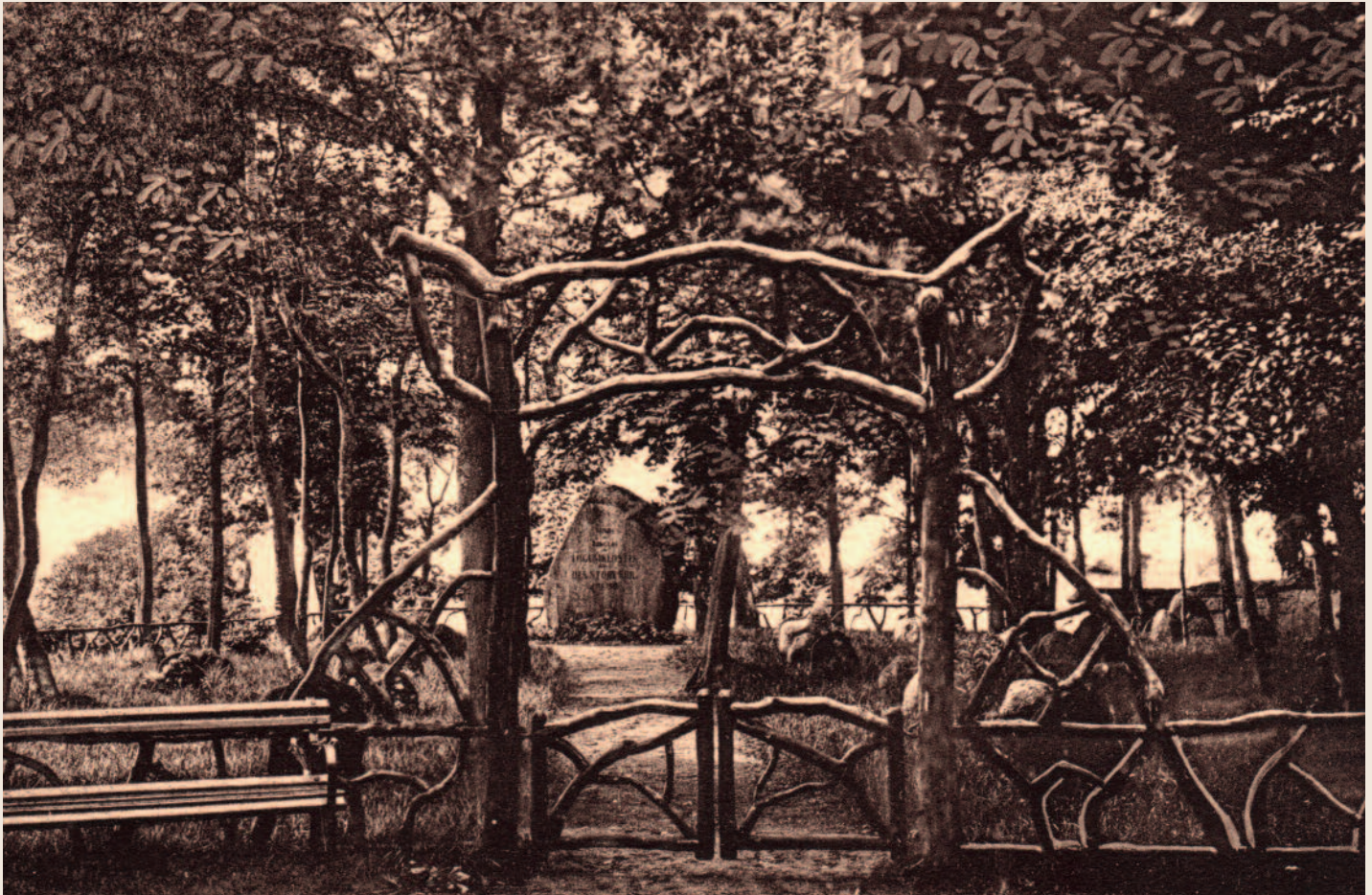
nogle børn. Han faldt den 5. november 1916 ved Somme. Det ser ikke ud til, at familien er blevet boende i byen efter krigen.

Andreas Christian Jepsen, 22 år. Han var den 3. yngste i en børneflokk på 7. Faderen, Rasmus Jepsen, der havde været både grovbager og skomager var død i 1899. Familien boede i Klostergade 27, hvor storebroren Hans Christian senere starter el-installationsvirksomhed. Andreas Christian Jepsen døde på reservelazarettet i Celle den 22. november 1916 af et geværskud i venstre lår.

Samuel Nicolai Quitzau, 21 år. Hans forældre var skomager Mads Quitzau og Katarina. Faderen var død i 1912, og moderen var derefter flyttet til Brøns. Han havde øjensynlig ikke nogen levende søskende, så med ham forsvandt Quitzau slægten vist nok foreløbig fra Løgumkloster. Han faldt ved Verdun den 27. december 1916.

Holden Madsen, 25 år. Meddelelsen om Holden Madsens død kom noget forsinket til myndighederne i byen. Han faldt ved Porzevice den 14. november 1914, men meddelelsen er først kommet til folkeregistret 2 år efter, nemlig den 6. november 1916. Han havde før krigen været ansat hos Bocks Pibefabrik, og fra-trådte i 1913 for at aftjene sin værnepligt. Han var født i Lintrup, hvor han også er anført på mindetavlen.

Krigsfangelejren blev i slutningen af 1916 ændret til en straffefangelejr for tyske soldater; krigsfangerne blev efterhånden anbragt på gårde på egnen, hvor de erstattede den arbejdskraft, der manglede på grund af de mange indkaldte mænd. I løbet af november-december 1916 døde 7 fanger og en soldat fra lejren; de blev med undtagelse af en, der døde på lazarettet i Flensborg, begravet på Løgumkloster Kirkegård. Gravene blev sløjfet under 2. Verdenskrig.

Kilder:

De faldne i verdenskrigen blev hvert år registreret i sognenes kirkebøger, selvom de jo ikke blev begravet på kirkegården.

I personregistre indføres dødsfaldene efter underretning fra de militære instanser.

Ikke alle faldne er registreret i de to ovennævnte registre så der er i øvrigt hentet oplysninger fra diverse registre over faldne sønderjyder og fra relevante arkivalier i Lokalhistorisk Arkiv for Løgumkloster Kommune.

Mindelunden øst for kirken, som den så ud i årene efter anlæggelsen i 1923. Den blev indviet den 5. maj 1924. Til forskel fra mindetavlen inde i kirken er der her ikke medtaget de faldne fra Ellum, idet de fik deres egen mindesten i Ellum; derimod er de faldne, hjem-

mehørende i Faurby, Asset og Draved med. Der er også enkelte andre forskelle, der hænger sammen med, at mindetavlen i kirken er lavet umiddelbart efter krigen, altså 3-4 år før mindelunden blev etableret.

LØGUMKLOSTER KIRKE, ADMINISTRATION

Slotsgade 11,
6240 Løgumkloster
Tlf. 74 74 52 40
Mobil 22 17 62 40
locusdei@gmail.com
www.loegumkloster-kirke.dk

SOGNEPRÆST (KBF)

Sten Haarløv, Storegade 7
Tlf. 74 74 47 47
Træffes bedst tirsdag - fredag
mellem 9-11
samt efter aftale
steha@km.dk
Fridag: Mandag

KIRKETJENER

Povl Søndergaard
Tlf. 22 17 62 40
povl@post8.tele.dk
Fridag: Mandag

ORGANISTER

Poul Skjølstrup Larsen
Tlf. 40 68 21 44
skjoelstrup@gmail.com
Fridag: Mandag

Dennis Bang Fick
Tlf. 23 43 31 72
organist.mail@gmail.com
Fridag: Torsdag

KIRKESANGER

Maj-Britt Uhd Hansen
Tlf. 22 45 99 10
uhd.majbritt@gmail.com
Fridag: Mandag

Menighedsrådsformand,
sekretær, kasserer og
kontaktperson
Se hjemmesiden

PRÆSTESEKRETÆR

Birgit Rode
Træffes mandag og torsdag
kl. 8.30-12.30.
Tlf. 74 75 21 34
bir@km.dk

KIRKEGÅRDSLEDER

Christian Hansen
Tlf. 74 74 52 43
Mobil 40 84 24 94
lgkl.kirkegaard@gmail.com

REDAKTIONSUDVALG

Sten Haarløv
Svend Egelund Rasmussen
Povl Søndergaard (red.)

MENIGHEDSRÅDET VED LØGUMKLOSTER KIRKE

Elsemarie Lind Dam-Jensen
Britta Larsen
Kirsten Louise Christensen
Finn Rieks Hartmann
Lone Muus
Svend Egelund Rasmussen
Lone Duus.
Sten Haarløv (kbf)
Poul Skjølstrup Larsen
(pers. repr.)

NORDSCHLESWIGISCHE GEMEINDE

Pastor: Matthias Alpen
Garvergade 14,
6240 Løgumkloster
Tlf. 74 74 33 33
luegumkloster@kirche.dk
www.kirche.dk

FOTOS:

Lone Stidsen
Flemming Andersen - forside
Jane Ohlsen
(www.janeohlsen.mono.net/)
Kulturuge billeder
Paul Jacobsen (www.ukid.dk)
Just Nielsen Sondrup's værker
Povl Søndergaard

Ved redaktionens slutning havde det nye menighedsråd
endnu ikke konstitueret sig.
Følg med på www.loegumkloster-kirke.dk

Kirkelige handlinger

Dåb

Anmeldes til sognepræsten senest 4 uger før dåben. Barnet navngives til kommunen forud for dåben. Barnets fødsel-/navneattest, forældres dåbsattester og vielsestest medbringes. Navne og adresser på 2-5 faddere oplyses i forbindelse med dåbssamtalen med sognepræsten. For at være fadder skal man være døbt og mindst 13 år gammel.

Vielser

Aftales med sognepræsten i god tid inden vielsen skal foregå. Der medbringes dåbsattest og en prøvelsesattest, udstedt af kommunen tidligst 4 måneder før vielsen, som afleveres til sognepræsten sammen med navne og adresser på to vidner. Kirketjener kontaktes med hensyn til pyntning og det praktiske i kirken.

Begravelser/bisættelser

Dødsfald anmeldes til sognepræsten i det sogn, hvor afdøde havde bopæl. Begrav-

velseshandlingen og tidspunktet aftales med Sognepræsten på begravelsesstedet. Dåbs- og vielsesattest anvendes til udfærdigelse af dødsanmeldelse. Kirketjener og kirkegårdsleder kontaktes med hensyn til ringning og det praktiske i kirken og på kirkegården.

Fotografering/ videoptagelse

Menighedsrådet har besluttet, at det ved dåb kan ske før eller efter gudstjenesten, og ved vielse ved ind- og udgang.

Kirkebil

til alle ældre og dårligt gående.

Man ringer selv til Agerkov Taxi tlf. 74 83 36 40 senest dagen før.

Aftensang i kirken

Hverdage kl. 17.30.

Ledes af repræsentant fra:

- mandag: Byen
- tirsdag: Kirkemusikskolen
- torsdag: Refugiet
- fredag: IM/LM
- lørdag: Menighedsrådet.

Onsdag - altergang

1. onsdag: Sognepræsten
2. onsdag: Sognepræsten
3. onsdag: Folkekirkens Uddannelses- og Videncenter
4. onsdag: FUV
5. onsdag: Sognepræsten

Gudstjenesteliste

27. november kl. 10.00

- Højmesse
1. søndag i advent
v. Sten Haarløv
Det nye kirkeår fejres med gløgg i Glasgangen

4. december kl. 10.00

- Højmesse
2. søndag i advent
v. Sten Haarløv
Kirkekaffe

4. december kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
2. søndag i advent
v. Matthias Alpen

11. december kl. 10.00

- Højmesse
3. søndag i advent
v. Heine Holmgaard

18. december kl. 10.00

- De Ni Læsninger
4. søndag i advent
v. Sten Haarløv & Matthias Alpen

1. januar 2017 kl. 10.00

- Højmesse
Nytårsdag
v. Sten Haarløv

7. & 8 januar kl. 16.30

Helligtrekongers gudstjeneste
v. Sten Haarløv

8. januar kl. 10.00

- Højmesse
1. søndag efter helligtrekonger
v. Sten Haarløv
Kirkekaffe

8. januar kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
2. Sonntag nach Epiphania
v. Matthias Alpen

15. januar kl. 10.00

- Højmesse
2. søndag efter helligtrekonger
v. Sten Haarløv

22. januar kl. 11.00

- Højmesse
3. søndag efter helligtrekonger
Spillemandsmesse
v. Sten Haarløv

Juleafslutninger:

Tirsdag den 13. december

Kl. 10.00 Juleafslutning
Kindergarten

Onsdag den 14. december

kl. 09.30 Juleafslutning
Børnehaverne

Torsdag den 15. december

kl. 09.30 Juleafslutning
Dagplejerne

Mandag den 19. december

kl. 18.00 Weihnachtsfeier Den
Tyske Skole

Onsdag den 21. december

kl. 09.00 Juleafslutning
Distriktsskolen

Onsdag den 21. december

kl. 10.30 Sportsefterskolen SINE

Fredag den 23. december

kl. 14.30 Julegudstjeneste på
Lindevang

Juleaften

kl. 13.30 Juleaftensgudstjeneste
v. Sten Haarløv
kl. 15.00 Heiligabend
v. Matthias Alpen
kl. 16.30 Juleaftensgudstjeneste
v. Sten Haarløv

Juledagene:

kl. 10.00 Juledag v. Sten Haarløv
kl. 10.00 2. juledag
v. Sten Haarløv

Indsamling i julen

Julens gudstjenester besøges af ca. 2000, og i kirken har vi den tradition, at der samles ind med klingpung eller i kurve ved udgangen. I år samles der i julen ind til Folkekirken Nødhjælp og Børnesagens Fællesråd, og med et lille bidrag fra hver gæst, kan vi i Løgumkloster nå et flot resultat.

29. januar kl. 10.00

- Højmesse
4. søndag efter helligtrekonger
v. Heine Holmgaard.

5. februar kl. 10.00

- Højmesse
Sidste søndag efter helligtrekonger
v. Sten Haarløv
Kirkekaffe

5. februar kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
Letzter Sonntag nach Epiphania
v. Matthias Alpen

12. februar kl. 10.00

- Højmesse
søndag septuagesima
v. Sten Haarløv

19. februar kl. 10.00

- Højmesse
søndag Seksagesima
v. Sten Haarløv

26. februar kl. 10.00

- Højmesse
Fastelavnssøndag
v. Sten Haarløv
Fastelavnssboller & tøndeslagning

5. marts kl. 10.00

- Højmesse
1. søndag i fasten
v. Hans Iversen
Kirkekaffe

5. marts kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
Invokavit
v. Matthias Alpen

12. marts kl. 10.00

- Højmesse
2. søndag i fasten
radiotransmission
v. Sten Haarløv

19. marts kl. 10.00

- Højmesse
3. søndag i fasten
v. Sten Haarløv

26. marts kl. 10.00

- Højmesse
Midfaste
v. Sten Haarløv

Kalender

Se omtale inde i bladet

Lørdag den 26. november

kl. 20.00 Adventskoncert

Torsdag den 1. december

kl. 10.15 Gudstjeneste for Lindevang og Klosterparken i kirken

Søndag den 4. december

kl. 16.00 Julekoncert
Løgumkloster Vokalensemble

Lørdag den 17. december

Kl. 16.00 Sønderjyllands Symfoniorkester

Torsdag den 22. december

kl. 19.30 Julekoncert - Klosterkoret

Fredag den 23. december

kl. 14.30 Julegudstjeneste på Lindevang

Onsdag den 28. december

kl. 20.00 Tre kvarters festlig julemusik

Torsdag den 29. december

kl. 20.00 Koncert

Lørdag den 7. januar

kl. 16.30 Helligtrekongersfest

Søndag den 8. januar

kl. 16.30 Helligtrekongersfest

Tirsdag den 17. januar

kl. 19.30 Læsekreds

Onsdag den 18. januar

kl. 10.00 Nyt hold babysalmesang

Fredag den 20. januar

kl. 20.00 Koncert

Søndag den 22. januar

kl. 11.00 Spillemandsmesse

Tirsdag den 24. januar

kl. 17.00 Tumlimgudstjeneste

Onsdag den 25. januar

kl. 14.15 Nyt hold minikonfirmander

Onsdag den 1. februar

kl. 19.30 Klosteraften

Tirsdag den 7. februar

kl. 19.30 Præstegårdsaften

Søndag den 26. februar

kl. 10.00 Fastelavn

Tirsdag den 7. marts

kl. 19.30 Præstegårdsaften

Torsdag den 16. marts

kl. 20.00 Koncert

Onsdag den 29. marts

kl. 19.30 Klosteraften

Se kalender på
www.loegumkloster-kirke.dk

www.loegumkloster-kirke.dk

Hver onsdag kl. 17.30
NADVERGUDSTJENESTE